

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת שמייני - פרה

תשפ"ב

(שנה ו', גליון מס' 236)

לעילוי נשמתו של רבינו הגדול שר התורה והיראה

רבי שמריהו יוסף חיים קניבסקי זיע"א

שיעורי הרב אליהו בר חן

e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

שבת מברכין, חודש ניסן:
המולד, יהיה ביום שישי,
שעה 16:36.

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:10	19:30	18:18	ירושלים:
20:08	19:32	18:35	תל אביב:
20:10	19:32	18:27	חיפה:
20:10	19:32	18:35	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

רות חפציבה בת פרלה
שושנה סולטנה בת מרים
אמירה בת נעמי
שרה בת סוליקא
דינה בת סוליקא
אסתר בת תמר

יוסף דהאן בן רחל
רפאל פנחס בן מרים רמו
משה בן אסתר
חיים נתן צבי בן שרה
מאיר בן נעמי
אפי בן קונפיטה
מרדכי בן רינה

פרשת שמיני - פרה התשפ"ב

"יָגִיעַ פִּפְיָךְ כִּי תֹאכַל, אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ"

מאמר זה, נכתב ונמסר, כמספד מר - נהי וקינה, על מרא דכולא תלמודא, כרכא דכולה ביה ¹, עמוד האש שהלך לפני המחנה, מרנא רבי חיים קניבסקי זיע"א ².

אשר היה "אש אוכלה", בקדושתו, טהרתו, פרישותו וחסידותו,

ואשר היה עמל בתורה הקדושה עד כלות כוחותיו, בשמחה ובאהבה גדולה.

ובד בבד, "סבל" בכל כוחו, את צרותיהם של כלל ישראל, "כְּאִשֶׁר יִשָּׂא הָאִמּוֹן אֶת הַיִּנְקָה" ³,

וברכותיו עשו רושם בשמים ובארץ, בבחינת "צדיק גוזר, והקדוש ברוך הוא מקיים" ⁴.

במאמר זה, נשתדל להשכיל על דבר אמת, לחקור ולהתעמק, עד כמה שידינו - יד כהה משגת, בצורת עבודת ה' שלימה וזכה,

אשר כל תכליתה, היא, אך ורק על ידי "עבודה עצמית", ללא הסתפקות בקבלת "מתנות",

אשר מי לנו גדול כרבינו זיע"א, שקיים זאת דבר יום ביומו.

יהי רצון, שנתחזק במעט ממעלותיו, ועל ידי כך, נעשה לו "נחת רוח" בישיבה של מעלה,

ובוודאי, שאף הוא יחזיק טובה בעבורינו, ויהיה מליץ יושר בעדינו, כאשר עשה בימי חיים חיותו. אמן.

¹ חולין, נו' ע"ב.

² נפטר לב"ע, ביום המר והנמהר, טו' באדר ב' התשפ"ב.

³ במדבר, יא' - יב'.

⁴ מועד קטן, טז' ע"ב.

א. "ויהי ביום השמיני, קרא משה - לאהרן ולבניו ולזקני ישראל. ויאמר אל אהרן, קח לך עגל בן בקר לחטאת, ואיל לעלה, תמימם, והקרב לפני יהוה. ואל בני ישראל תדבר, לאמר, קחו שעיר עזים לחטאת, ועגל וכבש בני שנה, תמימם, לעלה. ושור ואיל לשלמים, לזבח לפני יהוה, ומנחה בלולה בשמן, כי היום יהוה נראה אליכם. ויקחו את אשר צנה משה אל פני אהל מועד, ויקרבו כל העדה, ויעמדו לפני יהוה. ויאמר משה, זה הדבר אשר צנה יהוה תעשו, וירא אליכם כבוד יהוה," (ויקרא, ט', א' - ו').

"וינדבר יהוה, אל משה ואל אהרן, לאמר. זאת חקת התורה, אשר צנה יהוה, לאמר, דבר אל בני ישראל, ויקחו אליך פרה אדמה, תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה על. ונתתם אתה - אל אלעזר הכהן, והוציא אתה אל מחוץ למחנה, ושחט אתה לפניו. ולקח אלעזר הכהן - מדמה באצבעו, והזה אל נכח פני אהל מועד, מדמה, שבע פעמים. ושרף את הפרה לעיניו, את ערה ואת בשרה ואת דמה, על פרשה ישראל. ולקח הכהן, עץ ארז ואזוב ושני תולעת, והשליך, אל תוך שרפת הפרה," (במדבר, יט', א' - ו'. פרשת "פרה").

ב. על הפסוק ⁵, "ויאמר משה, זה הדבר אשר צנה יהוה תעשו, וירא אליכם כבוד יהוה," דרשו רבותינו ז"ל ⁶:

"אמר להן משה לישראל, אותו יצר הרע העבירו מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה אחת, ובעצה אחת, לשרת לפני המקום,

כשם שהוא יחידי בעולם, כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו ...

עשיתם כן, וירא אליכם כבוד השם'."

והנה, דברים אלו, מצריכים אותנו לעיין ולדקדק:

מה היה הדין ודברים, בין משה רע"ה לעם ישראל, שהוצרך להשיב להם כך.

⁵ ויקרא, ט' - ו'.

⁶ ילקוט שמעוני, פרשת - "שמיני", רמז תקכ"א.

ג. במדרש (משלי, פרשה י', א'), מצינו:

"אמר ר' ישמעאל, בוא וראה כמה קשה יום הדין, שעתיד הקדוש ברוך הוא לדון את כל העולם כולו - בעמק יהושפט.

בזמן שתלמידי חכמים באים לפניו -

אומר לכל אחד מהם, כלום עסקת בתורה?

אמר לו הן,

אומר לו הקדוש ברוך הוא, הואיל והודית, אמור לפני מה שקרית, ומה ששנית בישיבה, ומה ששמעת בישיבה,

מכאן אמרו, כל מה שקרא אדם יהא תפוש בידו, ומה ששנה - כמו כן, שלא תשיגהו בושה ליום הדין,

מכאן היה ר' ישמעאל אומר, אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה,

ועל זה בקש דוד מלך ישראל - בתפלה ובתחנונים לפני המקום. ואמר ⁷, 'השם בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה'.

בא לפניו, מי שיש בידו מקרא, ואין בידו משנה -

הקדוש ברוך הוא הופך את פניו ממנו,

ושרי גיהנם מתגברים בו כזאבי ערב, ונוטלין אותו ומשליכין אותו לתוכה.

בא לפניו מי שיש בידו שני סדרים או שלשה -

אז הקדוש ברוך הוא אומר לו, בני, כל ההלכות למה לא שנית אותם?

ואם אומר הקדוש ברוך הוא - הניחוהו, מוטב,

ואם לאו, עושין לו כמידת הראשון.

בא לפניו מי שיש בידו הלכות -

הקדוש ברוך הוא אומר לו, בני, תורת כהנים למה לא שנית?

⁷ תהילים, ה' - ד'.

שיש בה טומאה וטהרה, וטומאת שרצים, וטהרת שרצים, טומאת נגעים, וטהרת נגעים, טומאת נתקים ובתים, טהרת נתקים ובתים, טומאת זבים ולידה, וטהרת זבים ולידה, טומאת מצורע וטהרתו, סדר ווידוי יום הכפורים, וגזירות שוות, ודיני ערכים,

וכל דין שדנו ישראל, לא דנו אלא מתוכו.

בא לפניו מי שיש בידו תורת כהנים -

אומר לו הקדוש ברוך הוא, בני, חמשה חומשי תורה למה לא שנית?

שיש בהם ק"ש ותפילין ומזוזה.

בא לפניו מי שיש בידו חמשה חומשי תורה -

אומר לו, בני, למה לא למדת הגדה ולא שנית?

שבשעה שחכם יושב ודורש⁸, אני מוחל ומכפר עונותיהם של ישראל⁹,

ולא עוד, אלא בשעה שעונין אמן יהא שמיה רבא מברך, אפילו נחתם גזר דינם אני מוחל ומכפר להם עונותיהם¹⁰.

בא לפניו מי שיש בידו הגדה -

אומר לו הקדוש ברוך הוא, בני, תלמוד למה לא שנית?

⁸ בגודל דברי אגדה, יעויין מש"כ אדונינו הגר"א זיע"א (משלי, כד' - כט'), וז"ל:

"לכו לחמו בלחמי, ושתו בַּיַּין מִסִּקְתִּי."

'לחמי' - הם הלכות ודרושי תורה,

ו'יין' - הוא אגדות אשר שמה גנוזין כל הסודות."

⁹ עיין בהערה קודמת,

ונראה, שכיוון שבאותה שעה משיגים סתרי תורה, הרי שאז מתחזקת אמונתם בבורא יתברך,

ולפיכך, מוחלין להם על כל עונותיהם.

¹⁰ שעל ידי האמונה שמאמין בבורא יתברך באותה שעה, יש בכוחו לשדד את מערכות הטבע.

ש-יכל הנחלים הולכים אל הים, והים איננו מלאי¹¹. זה התלמוד, שיש בו חכמות הרבה.

בא מי שיש בידו תלמוד -

הקדוש ברוך הוא אומר לו, בני, הואיל ונתעסקת בתלמוד,

צפית במרכבה?

צפית בגאווה?

שאין הנייה בעולמי, אלא, בשעה שתלמידי חכמים יושבים ועוסקים בתורה, מציצין, ומביטין, ורואין, והוגין, המון התלמוד הזה -

כסא כבודי היאך הוא עומד?

רגל הראשונה, במה היא משמשת?

שנייה, במה היא משמשת?

ג', במה היא משמשת?

ד', במה היא משמשת?

חשמל, היאך הוא עומד?

ובכמה פנים הוא מתהפך בשעה אחת?

לאי זה רוח הוא משמש?

הברק, היאך עומד?

כמה פנים של זוהר נראין בין כתפיו?

לאיזה רוח משמש?

כרוב, היאך הוא עומד?

לאי זה רוח הוא משמש?

גדולה מכולם, עיון כסא הכבוד, היאך הוא עומד? ...

¹¹ קהלת, א' - ז'.

כמה גשרים יש בו?

כמה הפסק בין גשר לגשר?

וכשאני עובר, באי זה גשר אני עובר?

ובאי זה גשר האופנים עוברים?

ובאי זה גשר הגלגלים עוברים?

גדולה מכולם, מצפורני ועד קדקדי, היאך אני עומד?

כמה שיעור בפסת ידי?

וכמה שיעור אצבעות רגלי?

גדולה מכולם, כסא כבודי היאך הוא עומד?

לאי זה רוח הוא משמש?

באחד בשבת, לאיזה רוח הוא משמש?

בשני בשבת, לאיזה רוח הוא משמש?

בשלישי בשבת, לאיזה רוח הוא משמש?

ברביעי בשבת, בחמישי בשבת, בששי בשבת, לאיזה רוח משמשין?

וכי לא זהו הדרי, זהו גדולתי, זה הדר יופיי, שבני מכירין את כבודי במידה הזאת,

ועליו אמר דוד¹², 'מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחִכְמָה עָשִׂיתָ מְלֶאכֶה הָאָרֶץ קִנְיָנְךָ'."

והדברים מרפסן איגרי:

דבשלמא, אותו שלמד מקרא ולא משנה, או ב' סדרים, יש עליו תביעה, מדוע זה מה שהוא למד?

אך אותו שלמד תלמוד, ובלמודו כבר כלולים - מקרא, סדרים, הגדות, תורת כהנים,

¹² תהילים, קד' - כד'.

אם כן, מה תביעה יש עליו, "צפית במרכבה, צפית בגאווה" וכו'?

ד. בתנא דבי אליהו (זוטא, פרק יד'), מצינו:

"פעם אחת, הייתי עובר ממקום למקום, ומצאני אדם אחד, והיה מלציץ ומלעיג דברים ובא כנגדי.

ואמרתי לו, בני, מה אתה משיב לאביך שבשמים ליום המשפט?

אמר לי, רבי, יש לי דברים שאני משיב לאבי שבשמים ליום המשפט -

אומר אני לו, בינה ודעה לא נתנו לי מן השמים.

אמרתי לו, בני, מה מלאכתך?

אמר לי, צייד אני.

אמרתי לו, בני, מי אמר לך שתביא פשתן, ותאגידינו מצודות, ותשליכנו לים

ותעלה דגים מן הים?

אמר לי, רבי, בזה בינה ודעה נתנו בי מן השמים.

אמרתי לו, בני, ומה להשליך מצודות, ולהעלות דגים מן הים, ניתנו בך בינה ודעה,

דברי תורה שכתוב בה¹³, 'כי קרוב אליך הדבר מאד', לא ניתנו בך בינה ודיעה?

מיד היה מתאנח, והיה מרים קולו, והיה בוכה,

ואמרתי לו, בני, אל ירע לך, אלא שאר בני אדם שהן משיבין באותו עניין -

מעשה ידיהן מוכיחין עליהן".

והדבר צריך ביאור:

היאך השווה אליהו הנביא, את חכמת המלאכה לחכמת התורה,

והלא, פשוט וברור הוא הדבר, שאינו דומה בינה ודעת של לימוד תורה -

לבינה ודעת של אריגת מצודות.

¹³ דברים ל' - יד'.

ה. ידועים ומפורסמים דברי הגמרא (נדה, ל' ע"ב):

שבשעה שנמצא העובר במעי אמו, מלמדו המלאך את כל התורה כולה,
"וכיוון שבא לאויר העולם, בא מלאך וסוטר על פיו, ומשכחו כל התורה כולה".

והדבר צריך ביאור:

שכן, אם רצונו של הקב"ה, הוא, שידע האדם את כל התורה כולה, לשם מה
לבסוף הוא משכחו,
ואם רצונו של הקב"ה, הוא, שלא ידע האדם את כל התורה כולה, לשם מה הוא
מלמדו.

ו. על הפסוק¹⁴, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם, אֵל תִּירְאוּ, כִּי לְבַעֲבוֹר נִסוֹת אֶתְכֶם
בְּאֵי הָאֱלֹהִים, וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל פְּנֵיכֶם, לְבִלְתִּי תַחֲטְאוּ",

כתב רש"י הקדוש:

"לבעבור נסות אתכם - לגדל אתכם בעולם, שיצא לכם שם באומות, שהוא
בכבודו נגלה עליכם,

'נסות' - לשון הרמה וגדלה, כמו¹⁵ 'הָרִימוּ נְסִי', 'אָרִים נְסִי'¹⁶, 'וְכִנְסָה עַל הַגְּבָעָה'¹⁷,
שהוא זקוף,

'ובעבור תהיה יראתו' - על ידי שראיתם אותו יראוי ומאיים, תדעו כי אין זולתו
ותיראו מפניו".

ברם, הרמב"ן זיע"א, הביא לדברי הרמב"ם ב"מורה נבוכים"¹⁸:

¹⁴ שמות, כ' - טז'.

¹⁵ ישעיה, סב' - י'.

¹⁶ ישעיה, מט' - כב'.

¹⁷ ישעיה, ל' - טז'.

¹⁸ פרק ג', כד'.

"אמר להם אל תיראו, כי זה אשר ראיתם, היה שכשינסה ה' אלהים אתכם להודיע ערך אמונתכם, וישלח לכם נביא שקר שירצה לסתור מה ששמעתם, לא תמעד אשוריתכם לעולם מדרך האמת, כי כבר ראיתם האמת בעיניכם.

ואם כן, יאמר, בעבור שיוכל לנסות אתכם לעתיד, בא האלהים עתה, כדי שתהיו עומדים לו בכל ניסיון".

¹⁹ ועיין בספר "דעת תורה" ²⁰, שמדייק מהרמב"ם חידוש נפלא:

תמיד אנו מבינים, כי צורך האור, הוא בשביל שיהיה אור,

וצורך החושך, הוא גם כן בשביל האור, שעל ידו נכיר בהעדר האור.

ברם, מדברי הרמב"ם, אנו מבינים אחרת,

אנו מבינים, שהעיקר הוא החושך, וצורך האור, הוא אך ורק למען החושך,

והיינו, שהאור, נותן לנו יכולת וכוח לעבור את זמן החושך.

והנה, בכל דבר גשמי, יש מעלה, ומאידך, גם חיסרון:

דוגמא לדבר, בלא אש ומים, האדם אינו יכול להתקיים כלל ועיקר,

ברם, כאשר אין האדם שומר ומשגיח עליהם, בכוחם להשמיד ולכלות את העולם כולו.

וכמו כן, בכל דבר רוחני יש מעלה, ומאידך, גם חיסרון:

כאשר האדם משתמש בכלים הרוחניים שיש לו, לצורך קדושה, הרי שהוא יכול לעלות ולהתעלות, ולהעפיל למקומות גבוהים ונשגבים,

¹⁹ לשונו הזהב, של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א,

בספרו הקדוש "ישרי לב" עה"ת, ח"א, עמודים תכז'-תלא'.

לשונו הובאה בכאן, בתוספת מילות קישור, ופיסוק, לצורך הבהירות.

²⁰ למרנא רבי ירוחם הלוי ליבוביץ זיע"א ממיר.

ברם, כאשר האדם משתמש בכלים הרוחניים שיש לו, לצורך טומאה, ח"ו, הרי שהוא יכול ברגע קט לרדת לשאול תחתית.

ז. ²¹ והנה, ידועים ומפורסמים דבריו של נעים זמירות ישראל, דוד הע"ה ²²,
"יגיע פפיד כּי תאכל, אֶשְׁרִיךְ וְטוֹב לְךָ",

וכוונת פסוק זה, כך היא:

כאשר האדם מקבל מתנה גדולה מחבירו, או ירושה גדולה מאביו ומאימו,
אין לו שום מעלה, ואף אינו יכול להתגאות בעושרו,
שכן, הוא לא פעל כלל ועיקר, לצורך כך.

ובשונה ממנו, מי שעמל והתייגע לצורך פרנסתו, וזכה לעשירות מופלגת,
רק הוא שיכול להתגאות ולשמח.

וכשם שבענייני גשמיות כך, בענייני רוחניות על אחת כמה וכמה:

שכן, אדם שקיבל כישרונות כמתנת שמים, ואינו מתייגע על תורתו כלל ועיקר,
אינו יכול להתגאות לרגע קט, בתורתו ובמעשיו.

ברם, אדם שלא קיבל כישרונות, ובכל זאת הוא זכה לתורה ומעשים טובים,
הרי, שהוא ורק הוא, יכול להתגאות במעשיו, אשר באו לו על ידי יגיעה ועמל.
וזה, כוונת הפסוק הנ"ל:

"יגיע פפיד כּי תאכל" - כאשר זכית לתורה וליראת שמים על ידי יגיעה ועמל,
אזי, "אֶשְׁרִיךְ וְטוֹב לְךָ".

וכעין יסוד זה, מצינו אצל החכם מכל אדם, שלמה הע"ה:

²¹ לשונו הזהב, של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א,

בספרו הקדוש "ישרי לב" עה"ת, ח"א, עמודים תכז'-תלא'.

לשונו הובאה בכאן, בתוספת מילות קישור, ופיסוק, לצורך הבהירות.

²² תהילים, קכח' - ב'.

שעל אף שהיה חכם יותר מאדם הראשון²³, עם כל זאת הוא העיד על עצמו²⁴,
 "וְגִדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי מִכָּל שְׁהִיָּה לְפָנַי בִּירוּשָׁלַם, אֶף חֲכָמְתִי עֲמָדָה לִי",
 ודרשו בזה רבותינו ז"ל²⁵, "חכמתי שלמדתי באף, עמדה לי",
 דהיינו, שבעידנא דריתחא, לא הועילה לו החוכמה שקיבל כמתנת שמים, אלא
 אך ורק, החוכמה שהוא עמל והתייגע עליה.

ח. על פי האמור, יבואר הדבר אל נכון, מה שאמר משה רע"ה אל בני
 ישראל:

"אמר להן משה לישראל, אותו יצר הרע העבירו מלבבכם, ותהיו כולכם ביראה
 אחת, ובעצה אחת, לשרת לפני המקום,
 כשם שהוא יחידי בעולם, כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו ...
 עשיתם כן, 'וירא אליכם כבוד השם'."

דהנה, כאשר ראה משה רע"ה את עם ישראל "שמחים", וכמאמר הכתוב²⁷,
 "וַיִּתְצֵא אֱשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה, וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים, וַיֵּרָא כָּל הָעָם,
 וַיִּלְנוּ, וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם",

הוא הבין, ששמחתם נובעת מחמת ההסתפקות במעלות שזכו להם,

²³ על הפסוק (מלכים א', ה' - יא):

"וַיִּחַפְּסוּ מִכָּל הָאָדָם, מֵאִתּוֹן הָאֲזָרְחֵי וְהַיָּמִן, וְכֹלֵל וְדָרְדַע בְּנֵי מְחֹל, וַיְהִי שְׁמוֹ בְּכָל הַגּוֹיִם סְבִיב",

דרשו רבותינו ז"ל (במדבר רבה, פרשה יט', ג):

"אפילו מאדם הראשון".

²⁴ קהלת, ב' - ט'.

²⁵ קהלת רבה, פרשה ב', א'.

²⁶ לשונו הזהב, של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי שליט"א,

בספרו הקדוש "ישרי לב" עה"ת, ח"א, עמודים תכז'-תלא'.

לשונו הובאה בכאן, בתוספת מילות קישור, ופיסוק, לצורך הבהירות.

²⁷ ויקרא, ט' - כד'.

ומשראה זאת משה רע"ה, הוא הסביר להם :
המעלות שזכיתם להם בשעת מתן תורה, היו אך ורק ככוחו של האור בעבור
החושך,

כי ללא אותם המעלות, לא היה לכם כוח כלל ועיקר, לעבור את חושך הגלות.
ברם, באם אתם "מסתפקים" באותם המעלות, לא תוכלו לנצח את היצר הרע,
וממילא, לא יהיה לכם עבור מה להתגאות.

ואם כן, כאשר תזכו להסיר את היצר הרע מליבכם,
תזכו ל"עבודה עצמית" -

תזכו לעבודה שאתם "חידשתם" -

תזכו לעבודה שאתם "עמלתם עליה",
ואזי, 'יורא אליכם כבוד השם'.

ט. מן האמור, מבואר לנו :

שרצונו של הבורא ית"ש, הוא, שכל בן תמותה אשר יבוא לפניו לאחר מאה
ועשרים שנותיו, יבוא לאחר "עבודה עצמית",

ובכך, יקבל את שכרו בדין, ולא בחסד - שהוא בחינת "נהמא דכיסופא".

אומנם, יבוא האדם ויטען, היאך אוכל ללמוד ולדעת את כל דברי התורה, במשך
מאה ועשרים שנותי.

ומשום כך, אומר לו הקב"ה :

בבטן אמך, למדת את כל התורה כולה ²⁸,

ואם כן, בתוכך נמצא "בית קיבול", ובתוכך יש תשתית ויסוד לזה.

וממילא, הן הם הדברים, שענה אליהו הנביא לאותו הצייד ²⁹ :

²⁸ כפי שהבאינו באות ה'.

²⁹ כפי שהבאינו באות ד'.

במעיי אמך, קבלת תשתית לדברי תורה, אך למלאכת העולם הזה לא קבלת, ואם כן, אותם מעשים שהינך עושה, הם דברים, שלא קיבלת בכוחך, אלא, דברים שאתה עבדת על פיתוחם.

וכמו כן, הן הם הדברים, שתובע הקב"ה, מאותו אדם שלמד תלמוד³⁰ :

"מדוע לא צפית במרכבה ובגאווה"?

דכיוון שבתוכך יש כבר "כלי קיבול" לדברי תורה, "מדוע לא צפית במרכבה ובגאווה", והלא, היה בכוחך להגיע לזה?

והנה, הן אמת, שיש והאדם עבד את בוראו ככל יכולתו,

ובכל זאת לא זכה להגיע לידי "צפית במרכבה ובגאווה", ואף לא לדרגות הקודמות לכך:

ובוודאי, שלא רק שהקב"ה לא יתבע אותו על כך, שכן, הוא עשה ככל יכולתו,

אלא, שאף הוא יקבל שכר טוב על מעשיו הטובים, שנעשו בשלימות ובתמימות דעים.

ואם כן, המטרה שבהבאת מדרש זה:

ללמדינו, שיש בכוח האדם פוטנציאל לממש את כל כוחותיו לצורך עבודת ה'.

וללמדינו, שיש אצל האדם הרבה מניעות בעבודת ה', שעל חלק מהם יתבעו אותו ביום דין, ועל חלק מהם הוא יקבל את שכרו ביום דין,

כאשר הוא יוצר לעצמו מניעות, והוא משקר על עצמו שיש לו מניעות, הקב"ה יתבע אותו על כל הפוטנציאל הטמון בו,

ברם, כאשר יש לו מניעות אמיתיות, ואף על פי כן הוא עובד את בוראו ככל יכולתו, בוודאי שהוא יקבל את שכרו מושלם מן השמים.

ג. במסכת סנהדרין (סגי ע"א), מצינו:

שבמעשה העגל, עם ישראל לא התכוונו כלל וכלל לכפור בהקב"ה ובתורתו,

³⁰ כפי שהבאינו באות ג'.

אלא, שהם רצו לעשות "שיתוף" של כוח נוסף שינהיג אותם - בנוסף להקב"ה. וביאר בזה ³¹ זקני הגה"ק רבי ישמ"ח עובדיה זיע"א, על פי דברי רבינו אברהם אבן עזרא זיע"א:

שמטרת עשיית העגל, היתה, יצירת דמות אשר תנהיגם תחת משה רע"ה, וברצונם היה, שדמות זאת לא תסור מהם לעולם. בשונה ממה רע"ה, שהם חשבו - שכבר נסתלק מן העולם.

ובאמת, לא היתה כוונתם ח"ו לכפור בהקב"ה ובתורתו.

אלא, שבאותה השעה קטרג עליהם השטן, ונתחייבו כליה לפני הבורא יתברך. ומה שנעשה העגל מנזמי זהב, הוא, מחמת רצונם שאותו מנהיג אשר ינהיגם, יהיה אחד שיצא עימם ממצרים,

ולפיכך, הכריזו עליו, "אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הֶעֱלֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם".

ומבואר אם כן:

שעם ישראל, רצו להמשיך ולהתקדש לפני הקב"ה, אך "ללא עבודה עצמית",

כלומר, שהם רצו להמשיך את אותה הצורה של "קבלה" - "ללא יגיעה".

ולפיכך:

גם צורת עשייתו של העגל, היתה, "ללא הכנה", ו"ללא התבוננות" - בחיפזון גדול.

והנה, בשנה זו, נקרא בתורה בשבת זו - פרשת "שמיני", את פרשת "פרה",

וידועים ומפורסמים דברי רש"י הקדוש, על הפסוק ³², "זאת חַקֵּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צָוָה יְהוָה לֵאמֹר, דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה, תְּמִימָה, אֲשֶׁר אִין בָּהּ מוֹם, אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל":

"משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, אמרו, תבא אמו ותקנח הצואה,

³¹ בספרו הקדוש "תורה וחיים", על פרשתן.

³² במדבר, יט' - ב'.

כך תבא פרה ותכפר על העגל,"

דהיינו :

**שעל ידי קריאת פרשת "פרה אדומה", וההתבוננות בה, יזכור הקורא את עניין
"מעשה העגל,"**

**משום, שה"פרה" היא "אמו" של העגל, ועל ידי כך, "תבא פרה ותכפר על
העגל".**

והנה, רמז לנו הקב"ה, את עניין עמל התורה, וקיום מצוותיו, ומעלת עם ישראל,
במצוות פרה אדומה,

וכמו שמצינו בגמרא³³, על הפסוק³⁴, "זאת התורה, אדם פי ימות באהל, כל הבא
אל האהל - וכל אשר באהל, יטמא שבעת ימים":

**"אמר ריש לקיש, מנין שאין דברי תורה מתקיימין - אלא במי³⁵ שממית עצמו
עליה,**

³³ ברכות, סג' ע"ב.

³⁴ במדבר, יט' - יד'.

³⁵ כתב השל"ה הקדוש (תולדות אדם, בית חכמה, יד):

שאלו לא חטא אדם, היה שכלו בהיר, והיה מבין תורה שבכתב,
ומתוך הבנה זו, היה יודע הכל -

ולא היה צריך לתורה שבעל פה.

ורק מכוח שחטא, וסילק את האור, והביא מיתה לעולם, הוצרך לתורה שבעל פה כמו התלמוד, שהוא
ביאור ופירוש לתורה שבכתב.

וצריך להמית עצמו עליה, שאלולי כן - היתה מבוארת בעצמה,

כמו שענינו ראות בדורות הקדמונים - שהיה להם שכל בהיר, והיו מבינים דברים עמוקים בלי פירוש.

ובדורות שלאחר מכן, לא היו מבינים בלי פירוש על כך,

ובדורות שלאחר מכן, היו צריכים פירוש על פירושם.

ורבינו המהר"ל זיע"א מפראג (נצח ישראל, ז') ביאר בזה:

שנאמר, 'זאת התורה אדם כי ימות באהלי'.

עוד דרשו רבותינו ז"ל (שבת, פגי ע"ב):

"אמר רבי יונתן, לעולם אל ימנע אדם את עצמו מבית המדרש ומדברי תורה, ואפילו בשעת מיתה.

שנאמר, 'זאת התורה אדם כי ימות באהלי,

אפילו בשעת מיתה, תהא עוסק בתורה".

ובזוהר הקדוש (במדבר, דף קעט"ו ע"ב) מצינו:

"תא חזי, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון,

כמה דכתיב ³⁶, 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש' וגו'.

מאן דאשתדל באורייתא, כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני, וקביל אורייתא,

הדא הוא דכתיב ³⁷, 'היום הזה נהיית לעם' -

וקא אוקמוה ³⁸ חכרייא ³⁹."

שהגופניות, היא סתירה לשכליות,

ואין התורה יכולה להתקיים, כי אם במי שאינו מחשיב את גופו - כלפיה.

³⁶ תהילים, יט' - יא'.

³⁷ דברים, כז' - ט'.

³⁸ בביאור העניין, כתב הגה"ק רבי דניאל פריש זיע"א, בפירושו הקדוש "מתוק מדבש", משם הרמ"ק לבאר בזה -

ע"פ דברי הגמרא במסכת ברכות (סג' ע"ב):

"ועוד פתח ר' יהודה בכבוד תורה, ודרש (דברים, כז' - ט'), 'הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם',

וכי אותו היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה.

אלא, ללמדך שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום - כיום שנתנה מהר סיני."

³⁹ ותרגום דבריו הקדושים, כך:

בא וראה, דכרי התורה הם קדושים, הם עליונים, הם מתוקים.

והנה, על הפסוק ⁴⁰, "זאת חקת התורה", כתב רש"י הקדוש:
"לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל, לומר, מה המצווה הזאת - ומה
טעם יש בה,
לפיכך, כתב בה 'חקה' -
גזרה היא מלפני, ואין לך רשות להרהר אחריה".
ולאור דבריו הקדושים, נראה לומר:
**שדווקא מצוות פרה אדומה, היא שבאה לכפר על מעשה העגל,
כי קיום מצווה זו, נעשית, ללא הבנת טעמה,
ולקיום מצווה זו בשלימות, יכול לזכות אך ורק "עבד" שעובד את בוראו ב"עבודה
עצמית",
עבודה, שאין בה הסתפקות של "קבלת מתנות".
ועבודה זו, הינה, אך ורק על ידי עמל ויגיעה בדברי התורה הקדושה.
וכשעושה זאת האדם, אזי, בכוחו לכפר על מעשה העגל,
שנעשה על ידי הסתפקות של "קבלת מתנות".
יתן ה' יתברך, שנזכה לעובדו ב"עבודה עצמית" - דבר יום ביומו. אמן.**

כמו שכתוב (תהילים, יט' - יא'), 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש' וגו'.

מי שמשתדל בתורה, כאלו עומד כל יום על הר סיני, ומקבל התורה,

זהו שכתוב (דברים, כז' - ט'), 'היום הזה נהיית לעם' -

וקך פרשוהו החברים.

⁴⁰ במדבר, יט' - ב'.

לזכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי חנניה אדרי בר מימה זצ"ל
- רבי רחמים אדרי בר ביחה שמחה זצ"ל
- רפאל סיבוני בר גרסיה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- שלמה בר אסתרלייה ז"ל
- משה מושי מקסים בין לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוני) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- קונפיטה בת דינה ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה